

ВСТУП

Містобудування – комплексна багатогранна діяльність суспільства, що спрямована на створення матеріально-просторового середовища життєдіяльності людини у поселеннях та районах розселення. Однією з основних дисциплін, яка вивчається у контексті цієї діяльності, є містобудівне проектування.

Містобудівне проектування направлене на комплексну організацію і формування матеріально-просторового і духовного середовища для громадської життєдіяльності у різних населених пунктах і районах розселення країни. Саме на етапі проектування закладаються повноцінні комплексні умови для організації міського середовища.

Одним з надійних засобів та інструментів удосконалення процесу містобудівного проектування є узагальнення теоретичних основ та практичних навичок, вітчизняного та зарубіжного досвіду організації міського середовища. У запропонованому навчальному посібнику зrealізовані сучасні підходи до викладання дисциплін, пов'язаних із проектуванням об'єктів у містобудівному середовищі.

Він складається із вступу, передмови, восьми розділів та списку використаних джерел. Окрім того, кожен розділ проілюстрований матеріалами, містить контрольні запитання та посилання на використані джерела.

Навчальний посібник містить вісім розділів, які розкривають проблеми формування міста як цілісного об'єкта:

у *передмові* розкриті загальні поняття у пізнанні міста як окремого явища;

у *першому розділі* висвітлено питання системи розселення, які об'єднують передумови формування систем розселення, систему розселення у масштабі країни та її роль у містобудівному плануванні в Україні;

у *другому розділі* визначено проблематику функціонування сучасного міста, описано просторово-планувальну організацію міської території, стадії містобудівної документації, генеральний план, план зонування та детальний план території;

у *третьому* – визначено роль транспорту у планувальній організації міста і описано транспортну систему міста, вулично-дорожню мережу, транспортно-пересадкові вузли, організацію руху транспорту у місті та способи зберігання автотранспортних засобів у місті;

у *четвертому розділі* описано значення громадських центрів у структурі міста та їх відмінність між загальноміським центром, визначено передумови їх просторової організації та їх складові, значення громадських просторів та критерії їх оцінки у сучасному місті;

у *п'ятому* – розкрито естетичний аспект формування міста, окреслено просторову організацію міського середовища, описано принципи і засоби композиції у містобудуванні;

у *шостому* розділі виокремлено поняття та окреслено завдання управління містом, визначено систему і засоби управління розвитком міста (органи самоврядування і законодавство), моніторинг розвитку міста, законодавство у сфері містобудівної діяльності та управління містом;

у *сьомому* – висвітлено роль історичного середовища та культурної спадщини у структурі сучасного міста;

у *восьмому* розділі розкрито екологічний аспект, зокрема вплив урбанізації на стан довкілля, особливості екологічного стану міст України, екологічні аспекти містобудування, екологічну оцінку території міста, містобудівні заходи з охорони довкілля, санітарне очищення, захист від шуму, захист від вібрації, електричних і магнітних полів, випромінювань та опромінювань.

Мета навчального посібника – вивчити комплексний підхід до проектування містобудівних об'єктів. Цієї мети можна досягти за рахунок виконання таких завдань:

- уміння аналізувати та описувати навколишнє оточення;
- вивчення містобудівних підходів до проектування об'єкта;
- засвоєння теоретичних знань у галузі містобудування;
- уміння виконувати технічні завдання на основі нормативної літератури;
- формування екологічного підходу та соціокультурологічних засад проектування.

Навчальний посібник призначений для студентів рівнів вищої освіти “бакалавр” та “магістр” спеціальності 191 “Архітектура та містобудування”.

У ньому подається професійна термінологія, опанування якою є важливою складовою у підготовці майбутніх спеціалістів, він буде корисним і для студентів інших спеціальностей, які хочуть набути знань про своє місто.

Навчальний посібник складений відповідно до робочих програм кафедри містобудування для студентів базових напрямів “бакалавр”, “магістр” усіх спеціальностей Інституту архітектури, які затверджені Міністерством освіти і науки України у 2015 р.

Для полегшення розуміння викладеного матеріалу і можливості його самостійного вивчення усі теоретичні положення і завдання проілюстровані авторськими графічними схемами та ілюстраціями.

Автори вдячні рецензентам та незалежним експертам за корисні зауваження щодо поліпшення якості навчального посібника.